

קריעה על ירושלים ומקום המקדש

תלמוד בבלי מסכת מועד קטן דף כו עמוד א

ואלו קרעין שאין מתאחין: הקורע על אביו, ועל אמו, ועל רבו שלימדו תורה, ועל נשיא, ועל אב בית דין, ועל שמועות הרעות, ועל ברכת השם, ועל ספר תורה שנשרף, ועל ערי יהודה, ועל המקדש, ועל ירושלים. וקורע על מקדש ומוסיף על ירושלים... ערי יהודה מנלן? - דכתיב טזויבאו אנשים משכם משלו ומשמרון שמנים איש מגלחי זקן וקרעי בגדים ומתגודדים ומנחה ולבונה בידם להביא בית ה' וגו'. אמר רבי חלבו אמר עולא ביראה אמר רבי אלעזר: הרואה ערי יהודה בחורבן - אומר: יזערי קדשך היו מדבר, וקורע. ירושלים בחורבנה - אומר: יחציון מדבר היתה ירושלים שממה, וקורע. בית המקדש בחורבנו - אומר יטבית קדשנו ותפארתנו אשר הללוך אבותינו היה לשרפת אש וכל מחמדנו היה לחרבה, וקורע. קורע על מקדש ומוסיף על ירושלים. ורמינהו: אחד השומע ואחד הרואה, כיון שהגיע לצופים - קורע, וקורע על מקדש בפני עצמו ועל ירושלים בפני עצמה! - לא קשיא: הא - דפגע במקדש ברישא, הא - דפגע בירושלים ברישא.

תקסא דין הרואה ערי יהודה וירושלים והמקדש בחורבן ובו ה' סעיפים:

א [א] הרואה (א) ערי יהודה (ב) בחורבן אומר ערי קדשך היו מדבר וקורע (ואינו חייב לקרוע אלא (ג) כשמגיע סמוך להם כמו מן הצופים לירושלים (ד) הרואה ירושלים בחורבנה אומר (* ציון היתה מדבר שממה וכשרואה (ה) בית המקדש אומר בית קדשנו ותפארתנו אשר הללוך בו אבותינו היה לשרפת אש וכל מחמדנו היה לחרבה (ו) וקורע וימחיקן חייב לקרוע (ז) מן (* הצופים ואחר כך כשיראה המקדש קורע (ח) קרע אחר ויכל קריעה טפח ואם בא דרך המדבר שאז רואה המקדש תחלה קורע על המקדש טפח ואח"כ כשיראה ירושלים מוסיף על קרע ראשון (ט) כל שהוא: ג האם קרע על אחת מערי יהודה (י) אינו חוזר וקורע כשיראה שאר ערי יהודה חוץ מירושלים שחוזר וקורע עליה קרע אחר בפני עצמו ואם קרע על ירושלים (יא) א"צ לקרוע על שאר ערי יהודה: ד' לכל הקרעים האלו (יב) בידו ומעומד וקורע כל כסותו שעליו עד שיגלה (יג) את לבו ואינו (יד) מאחה קרעים אלו לעולם אבל רשאי (טו) לשללן למללן ללקטן ולתופרן כמין (טז) סולמות: ה' [ב] (יז) היה הולך ובא (ס) לירושלים הולך ובא תוך ל' יום אינו קורע קרע אחר ואם לאחר ל' יום חוזר וקורע (וה"ה צערי יהודה וצמקדש):

דגיתין ו' ב מומר דכ"י יומן משום רש"י נכוח ל"ה א מומר ד"ה מ"ק כ"ו ב גרימא שס * (פ"י) דל"ה חשיב רש"י מרחוק מקום אלא משגיג לנפיש חשיב רש"י כ"ו ג דין מי שמת לו מח אחר מת ד הרמב"ם לפי פירושו שס צמקדש הא דפגע במקדש וכו' ה וכן דקדק רש"י שס וה"ה בסוף הל' תענית גסס הרמב"ם ו הרמב"ם שס מבריימא דאלו קרעים שאין מתאחים וכו' שס צמקדש מ"ק כ"ו ז גרימא שס ה ירושלמי כ"פ ע"פ דגרימא והביאו הרא"ש ש"ב דמ"ק וכו' הרמב"ם

שערי תשובה

[א] הרואה ערי יהודה כו'. וכתיב כ"י בשם מו"ה בעל חסד לאברהם שכתב נהגו העולם שלא לקרוע על חורבן חו"צ שמעתי בשם גדולים לפי שחברון מערי מקלט שניתנו ולא מערי יהודה מיקריא וכתיב בגליון בר צמחי הרב הגדול בדורו מוהר"ר אברהם יצחקי ז"ל שדברים חלופים הם עכ"ל ואף אנה אמינה דאין לסמוך ע"ז עכ"ל: [ב] היה הולך כו'. וכתיב הכרז"ו סי' תרמ"ו הדר בירושלים ועברו עליו ל' יום שלא ראה צהמ"ק חייב לקרוע. אך לא ויהיו צוה ע"ש והצ"ח כתב ג"כ שלא נהגו כך. ועי' כרד"ו סי' תרנ"א שכתב שמונת להתקרב אל פתחי צהמ"ק וליכנס לעלויות אשר סביב צהמ"ק ועי' נפ' דרך הקודש למהר"א ז"ל:

באר היטב

שמכסין הכלה צהינומא של משי ויש שם חוטי כסף או זהב יש איסור לכסות הכלה: (ט) שחוק. ואפילו צממחה של מלוא כגון צמחונה או פורים ט"ו. [וצ"ל אליהו רצה הניח צ"ע]:

(א) בחורבן. אפילו יושבין צהם ישראל כיון שאינם מושלים עליהם מקרי חורבן צ"י: (ב) צמח המקדש. והנכנס עמה למקום מקדש חייב כרת שכולנו טמאי מתים מ"א ע"ש: (ג) וקורע. ע"ש שחייב להשתחוות ולקרוע ולקנות ולומר מזמור אלהים צאו גוים עד סוף וכשקורע מצדך ציון דיון האמת כי כל משפטיו אמת הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט וכו': (ד) מלאכה.

משנה ברורה

פ"י דלא חשיב ראייה מרחוק מקום אלא משהגיע לזופים דהוא מקום סמוך לירושלים חשיב ראייה כ"כ ז"י אצל כמה (ד) פוסקים כחצו לזופים הו"י פ"י כל מקום סביב לירושלים שיכולין לראות משם. עוד כחצו דמשהגיע לזופים צריך לקרוע אע"פ שעדיין לא ראה אותה. כתב הא"ר כל שקרע וראה קצת אף שלא ראה צטוב כשיגיע א"י לקרוע עוד הא לכחמלה יש לו להמתין עד שיגיע למקום זופים: (ח) קרע אחר. ירחיק ג' אצבעות: (ט) כל שהוא. וא"ל טפח משום דעיקר מצות קריעה יאל צפעס ראשונה שהיא מן המקדש שקדושתה יותר מירושלים וכללת צמוכה: ג (י) אינו חוזר וקרוע בשיראה וכו'. דכוליה מצוות כחמת (ה) ומ"מ צריך להוסיף על הקרע כל שהוא: (יא) א"צ לקרוע על שאר ערי יהודה. היינו (ו) אפילו חוספת קרע צעלמא ג"כ א"י: ד (יב) בידו. ולא צכלי: (יג) את לבו. ולכן יקרע (ו) מלד שמאל כי הלצ צשמאל: (יד) מאחה. היינו מפירה מצפנים ואחרת עליה מצמחן [טור] ורש"י פירש מפירה מיושרת: (טו) לשלף. למחר וכפתור ופרח פ"ן: (טז) סולמות. מפירות שאין מיושרות: ד (יז) היה הולך ובא וכו'. והרואה ירושלים מן ל"י יוס אע"פ שלא קרע כגון שדר צמוכו (ח) א"צ לקרוע על ערי יהודה (ט) אס לא שיאל משם וצא לערי יהודה לאחר שלשים (י) ומי שנולד צירושלים אפילו הגדיל א"י לצרך^א דצקטנותו פטור וכשהגדיל א"י לצרך^ב דהא ראה אותן מן ל"י יוס:

כל

שער הציון

(א) צ"ח: (ב) צ"י וצ"ח וש"א: (ג) פ"ע צסס כפתור ופרח: (ד) חוס' ומיו"ע צסס רש"י: (ה) הגהות רע"א: (ו) שס: (ז) מ"א: (ח) מ"א: (ט) פמ"ג: (י) מ"א:

* צ"ל ציון מדבר היתה ירושלים שממה:

משנה ברורה / קיצור חזון איש - 1 / כהן, ישראל מאיר בן אריה זאב / עמוד 76
הודפס מאתר אוצר החכמה

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן ע

י"א אם יש לקרוע היום על ראיית ירושלים ואלו הנוסעים לארץ ישראל מסתבר שאף שעדיין לא נגאלנו בעוה"ר אין לקרוע בראיית ירושלים מאחר שהיא בחסד השי"ת בנויה לתפארת ואינה עכ"פ ברשות אומות עכו"ם, וצריך לברך רק בראותו מקום המקדש אף כשרואים אותו מרחוק וכ"ש כשבאים לכותל, וכשרואין ערי יהודה שהם ברשות האומות וכן אם איכא חלק מירושלים ברשות האומות אף אם נבנו יפה צריך לקרוע.

שו"ת מנחת שלמה חלק א סימן עג

שם בפנים חדשות עמוד ל"ח, מביא כת"ר צדדי הספק אם בזמנינו שהשלטון בירושלם הוא בידי ישראל אם יש חיוב לקרוע עליה. חושבני דכל זמן שרואים עדיין בעיר הקדש והמקדש כנסיות של נכרים וגם קברי עכו"ם וכו', ואין אנו יכולים למעקר פולחנא נוכראה, עדיין היא בחרבנה, ועתה עינינו נשואות לשמים לראותה מהרה בפולחנא דשמיא בבנין בית הבחירה ונגילה בד' ונשמחה בישועתו לנצח.

שאלתי את מו"ר הלא מובא לענין קריעה ברואה ערי יהודא בחורבנן דאם ישראל שולטים פטור א"כ אפשר דה"ה עתה שכבשו את ירושלים, וענה לי מו"ר ששאלו את זה את הגאון ר' דוד יונגרייז זצ"ל וענה להם שהאמריקאים שולטים ועל פיהם ישק הכל והחזיק מו"ר בסברא זו והוסיף שהאמריקאים מעונינים שנחזיק בעיר העתיקה.

ארחות רבינו הקהלות יעקב <מהדורה חדשה> - ב / הורביץ, אברהם הלוי / עמוד 222
הודפס מאתר אוצר החכמה

שו"ת שבט הלוי חלק ז סימן עח

ב"ה, א' במדבר תשמ"ז לפ"ק. כבוד הרב המפואר ומופלג בתו"ר ר' יחזקאל וינבך לאי"ט.
אחדשה"ט בכבוד.

יקרתו קבלתי, ואשר שאל בהא דאו"ח סי' תקס"א דהרואה ירושלים בחורבנה אומר ציון מדבר וגו' וקורע, ואח"כ קורע כשיראה המקדש קרע אחר טפח, ונתקשה מ"ט בזה"ז אין קורעין על ירושלים האם יש להם על מה שיסמוכו, וצייד דאולי בחורבנה היינו שעכ"פ יש שלטון ישמעאלים כמש"כ מג"א מב"י - וא"כ לכאורה בזה"ז לא שייך זה כ"כ, אלא דכב' מסופק דאולי לא כתבו זה רק לענין ערי יהודה, אבל ירושלים יש בה בחינה אחרת כתפילתינו ובנה אותה בקרוב בימינו - ורצונו בזה דמעולם לא נקרא בנין ירושלים עד במהרה בימינו.

הנה משמעות הפוסקים דגם על ירושלים קאי סברת הב"י דאף שיש ישוב ישראל מכ"מ נקרא בחורבנה כיון שהישמעאלים שולטים, וא"כ חוזר וניער שאלתו, ואין לי שום ישוב ע"ז וכבר נשאלתי עליו - **דבודאי אין לומר דכהיום שהשלטון ביד מנאצי ה' שלא יקרא בחורבנה דסו"ס עיר האלקים מושפלת עד שאול תחתי**, ועיין שם בפמ"ג בא"א ס"ק א' בשם הצדיק ר' גרשון קיטבר זי"ע, ועיין בב"י דבאמת מתחילה נסתפק בזה אם צריך לקרוע היום שיש ישוב ישראל, אלא דשוב כ' סברא הנ"ל משלטון הגויים, ואולי עכ"פ שייך זה רק כלפי הגויים דרצו להצר צעדי ישראל שלא יתרחב הישוב שלהם שע"ז עדיין החורבן ניכר ביותר, משא"כ היום דעכ"פ הפוקרים האלה רוצים שיהי' ישוב ישראל ומבחינה זאת נתמעט החורבן.

אבל כאמור סתימת הענינים דאין הבדל בזה"ז, אלא הנח להם לישראל, ולענין אם ירושלים החדשה נקרא ירושלים, כנראה נקרא ערי יהודה מלבד מה שבודאי שטח של ירושלים הישנה, וכבר ביארתי זה לענין כמה דברים בשו"ת שבט הלוי.

ומה שהמנהג שהעולם משתמטים אפילו מחיוב קריעה על מקום המקדש ועושים תחבולות שונות להפטר מזה - אין זה מנהג ותיקים - ודברי הש"ס מו"ק כ"ו, וטור ושו"ע סי' תקס"א מטפחים על פניהם.

והואיל והדברים פשוטים אין מקום להאריך. הדוש"ת, ומצפה לרחמי ה'.

ד כל חקריעות הללו, לפי דעת הרמב"ם והטושי"ע (וכן הוא בפאה"ש) צריך לקרוע בידו דוקא ומעומד, וקורע כל כמות שעליו עד שיגלה את לבו (כדין קריעה על אב ואם), אולם נוהגים לקרוע רק כמות אחת בשיעור טפח ואפילו בכלי (כהראב"ה, וכפמ"ש המ"ט שם הלכות תעניות פ"ה יז כ"ה גם דעת הרמב"ן), אלא שבפרט זה הושותה קריעה זו לקריעה על אב ואם שהקריעה איננה מתאחה לעולם בתפירה ישרה, כי אם שוללה בתפירות בלתי מיושרות.

ה ראית מקום המקדש היא דוקא כשרואה את מקום העזרה, ולא כשרואה את מקום הר הבית (לדרום העזרה או לצפונה, ובצפון נוסף תוך חומת הר הבית של היום גם חלק ממבצר אנפוניה), ולא כשרואה את חומת הר הבית וגם לא כשרואה את הכותל המערבי, שגם הוא כותל הר הבית שאין צריך לקרוע עליו (ראה להלן ו-ז).

ארץ ישראל / טוקאצינסקי, יחיאל מיכל בן אהרן / עמוד 68
הודפס מאתר אוצר החכמה

ז וחיוב הקריעה על מקום המקדש, שאמרנו לעיל שהוא דוקא כשרואה את מקום העזרה, הנה לפי המושכל הראשון הרי זה כשרואה את רצפת העזרה (שזו אפשר לראות או מהר הזיתים במזרח ומהגבעות מזרחית-צפונית לירושלים, או מאחד הגגים בעיר העתיקה במערב הר הבית או בצפונה), ולא כשרואה את כיפת המסגד שעל מקום המקדש, שאין זו ראית המקדש. אולם ראיתי בב"ח (שם תקסא בשם הילקושים) ובפאה"ש (שם סימן ג ב) כתוב לאמר: כשרואה „הקובה“ של מקום המקדש אומר כו' (ו). והנראה לדעתם, שראית כיפה זו כבר מראה את חורבן בית

ארץ ישראל / טוקאצינסקי, יחיאל מיכל בן אהרן / עמוד 68
הודפס מאתר אוצר החכמה

ב"ה אורה חיים סימן תקסא

מצאתי בליקוטים כשאדם בא לירושלים ורואה את הקובה של בית המקדש שהיא עזרה אז חייב להשתחוות כנגדה ולקרוע את בגדיו ולבכות ולהתאונן ולהתאבל ולדאג על חורבן בית המקדש ולבכות במרה ולקונן ולומר זה המזמור (תהלים עט) מזמור לאסף אלהים באו גוים בנחלתך טמאו את היכל קדשך וגו' עד סוף וכשקורע מברך ואומר ברוך דיין האמת כי כל משפטיו צדק ואמת. הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא (דברים לב ד) ואתה צדיק על כל הבא עלינו כי אמת עשית ואנחנו הרשענו (נחמיה ט לג) וכשרואה ציון וירושלים הוא חייב כמו כן להוסיף על הקרע הראשון טפה ולבכות במר נפש ולהתאנה ולומר בית קדשנו ותפארתנו אשר הללוך אבותינו (ועיר) [ועיר] קדשנו היתה לחרבה ולשרפת אש. כלה ה' חמתו שפך חרון אפו ויצת אש בציון ותאכל יסודותיה (איכה ד ה) וכשרואה שערי רחמים שהם בכותל מערבי הוא הכותל אשר בנה דוד המלך עליו השלום צריך לומר פסוק זה (איכה ב ט) טבעו בארץ שעריה אבד ושבר בריחיה מלכה ושריה בגוים אין תורה גם נביאיה לא מצאו חזון מה' עד כאן:

וצריך לבאר דמה שכתב דכשראה הקובה של בית המקדש דחייב לקרוע ולהשתחוות וכו' ורצונו לומר דתחלה יאמר בית קדשנו וגו' כדאיתא בגמרא דקודם הקריעה חייב לומר כן כדי שיהא ניכר על מה הוא קורע. ומ"ש ולבכות ולהתאונן וכו' אין לה גמרא אבל השכל יחייב כן דהוי ליה כמי שמתו מוטל לפניו דקורע ובוכה ומתאונן וכן משמע פשטיה דקרא מגולחי זקן וקרועי בגדים ומתגודדים דהיו שורטים שריטות בבשרם ובוכים ומתאוננים. ומ"ש ולומר מזמור לאסף וגו' כל זה לעורר לבו להתאונן ולדאג על החורבן ולהתפלל על בניינה בכוונה עצומה. ומ"ש שיברך דיין האמת נראה דאין לברך בשם ומלכות דברכה זו לא נתקנה אלא על שמועות הרעות (ברכות נד א) שהן מתחדשות ובאות אבל זו אבלות ישנה היא (יבמות מג ב) ולא שייכא כלל במה שרואה חורבנה. ומ"ש כשרואה ירושלים חייב להוסיף על הקרע הראשון טפה הוא דלא כפירוש הרמב"ן דכתב דבכל שהוא סגי אלא סובר דדין זה דומה למי שקורע ואח"כ מת לו מת אחר תוך ז' דמוסיף וקורע עוד טפה ונראה שזהו דעת נמוקי יוסף שכתב דמוסיף בה עד טבורו והיינו טעמא דמאחר שהקרע הראשון עד כנגד לבו וצריך להוסיף קרע טפה ממילא יגיע עד טבורו. ומ"ש ולבכות במר נפש ולומר בית קדשנו ותפארתנו וכו' כבר כתבתי דכן משמע מדברי הרמב"ם דגם ברואה ירושלים אומר בית קדשנו ותפארתנו וכו' והיינו מפני ציון וירושלים אבל כפי גירסתינו בגמרא לא משמע הכי אלא ברואה ירושלים אומר ציון מדבר וגו'. ומ"ש וכשרואה שערי רחמים וכו' אין לה גמרא ולא ידעתי מנין לו זה:

**ה. הרואה בית המקדש הרואה בית המקדש בחורבנו, כגון הרואה שטח
הר הבית או המסגד (מסגד עומר), וכן הרואה את כותל המערבי, משתחוה
כנגדו, ואומר: "בית קדשנו ותפארתנו אשר הללוך אבותינו היה לשריפת אש
וכל מחמדינו היה לחרבה" (ישעיה שם), וקורע כנ"ל, ואומר: ברוך דיין
האמת, כי כל משפטיו צדק ואמת, הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט, אל
אמונה ואין עול צדיק וישר הוא, ואתה צדיק על כל הבא עלינו כי אמת עשית
ואנחנו הרשענו.**

**ואחר כך אומר מזמור לאסף (תהלים ע"ט). ויש מוסיפים לומר מתפלת
הרמב"ן שקרא נגד בית המקדש. ואחר כך אומר: "יהי רצון מלפניך יא"א
שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך ושם נעבודך ביראה
כימי עולם וכשנים קדמוניות.**

**על כן להלכה יש לפסוק דקורע על חומת הר הבית
בין המערבי או גם המזרחי וגם כשרואה חומה זו רק מצד
הוץ במקום שמתפללים דהרמב"ם בפ"ו מהל' בית הבחירה
הל"ט כתב לענין חומת העזרה דעובי החומה כלפנים, ומסתבר
דכן הוא גם לגבי חומת הר הבית.**

**אמנם המיקל שלא לקרוע עד שיראה רצפת העזרה או
עכ"פ כיפות המסגדים יש לו ע"מ לסמוך. ולכן כשבא לכותל
המערבי ישתדל לראות לפחות גם הכיפות ויצא ידי הכל.**

**מה שכתבנו ברואה כיפת המסגדים, כן כתוב בליקוטים
שהביא הב"ח שרואה הקובה של ב"ה ופירשו בכמה ספרים
שהכוונה לכיפת המסגד (שכבר קיים קרוב לתשע מאות שנה,
ובית גאים יסח וכו') ופירשנו לעיל טעם הדבר, עיי"ש.**

זכרון בצלאל / דבליצקי, שריה בן בצלאל יעקב / עמוד 161
הודיע ויאתר אוצר התרומה

רמב"ם הלכות תעניות פרק ה

הלכה יז

כל הקרעים האלו כולם בידו ומעומד וקורע כל כסות שעליו עד שיגלה את לבו, ואינו מאחה קרעים אלו לעולם, אבל רשאי הוא לשללן למללן ללקטן ולתפרן כמין סולמות. +/השגת הראב"ד/ כל הקרעים האלו כולן ביד ומעומד. א"א לא נראה כן מן הגמרא (מו"ק כב) שהרי שנו בתוספתא (עי' גמ' שם /מו"ק כב/) לא השוו לאביו ולאמו אלא לאיחוי בלבד אבל בכלי, כל הבגדים שעליו עד שיגלה את לבו, לא השוו, אבל שיקרע בחוץ לעיני העם גם לזה הושוה הנשיא בלבד. +

כמדומה לי ששמעתי מהגרב"ז זצ"ל שהלך ג"כ עם מרן החזו"א זצוק"ל לכותל שמרן הסתפק אם מחוייב לקרוע ג"כ ט"ק ופשטו מרן בעיר בבית שהתארח בו והתעטף שם בט"ג שודאי פטור מקריעה, ומשם הלך מרן בט"ג לכותל, וכמדומה שאמר לי שבחזרתו מהכותל נכנס לבקר בישיבת חברון, וכן אמר לי הגר"ח"ק שליט"א ששמע כן. (ע"י בתשו' משיב דבר בסוף הספר הל' אבל אות ב' שלא קרע בט"ק). מו"ר לא הסיר את הט"ק ולא קרעו, ואפשר משום שצדד להקל שמספיק קריעה בבגד אחד כראב"ד רמב"ן וה"ה, כש"כ כאן להלן באות כ"א. וכן הורה לי מו"ר כשנסעתי לכותל בסיון תשכ"ז שאקח מעיל ישן ואקרע פעמיים פעם כשאכנס לעיר העתיקה ופעם שני' ליד הכותל ואמר מו"ר שאפשר להחליף את בגד הקריעה מיד לאחר שקרע ע"י הכותל משום דמיד הוי כלאחר שבעה באבילות ותו אין חיוב לקרוע בבגד אחר (א"ה, עיין להלן בענין קריעה פעמיים). עוד אמר לי מו"ר שאם באים מדרך כזו שרואים בבת אחת את הכותל מרחוק יחד עם העיר העתיקה לכאורה מספיק קריעה אחת (ועיין להלן שכן נהג מו"ר למעשה בפעמים הבאות).

ארחות רבינו הקהלות יעקב <מהדורה חדשה> - ב / הורביץ, אברהם הלוי / עמוד 221
הודפס מאתר אוצר החכמה

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שלד סכ"ו רמ"א

אבל אסור לחלל שבת כדי להציל (ממון), לב ואם [כג] כג' { עבר וחילל (עז) לג צריך [כד] כד' } להתענות (עח) ארבעים יום שני וחמישי, ולא ישתה כה' } יין (עט) <כ> ולא יאכל בשר, ויתן במקום חטאת (פ) לד י"ח כו' } פשיטים לצדקה; ואם ירצה לפדות התענית, יתן בעד כל יום (פא) שנים עשר פשיטים לצדקה (פסקי מהרא"י סימן ט' /ס'). ועיין בטור י"ד מהלכות גדה סימן קפ"ה.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות גדה סימן קפה רמ"א

ובליל התענית אסור ביין ובשר

משנה ברורה סימן שלד ס"ק ע"ט

ולא יאכל בשר - היינו בלילה שאחר התענית [אחרונים]:

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף יז עמוד א

רב ששת כי הוה יתיב בתעניתא, בתר דמצלי אמר הכי: רבון העולמים, גלוי לפניך, בזמן שבית המקדש קיים אדם חוטא ומקריב קרבן, ואין מקריבין ממנו אלא חלבו ודמו ומתכפר לו; ועכשיו ישבתי בתענית ונתמעט חלבי ודמי, יהי רצון מלפניך שיהא חלבי ודמי שנתמעט כאילו הקרבתי לפניך על גבי המזבח ותרצני.

ההיא דאמר מותר בבשר דגים: [כשהקין]. ומסתברא ממאי דגרסינן ריש פרק שבועות שתיים (כ' א') דמילתא אנב אורחה קא משמע לן, שיום שרואה אדם תחלה ירושלם בחרבנה שיאסור אותו היום כלו בבשר ויין. דתניא איזוהו איסור נדר האמור בתורה הרי עלי שלא אוכל בשר ושלא אשתה יין כיום שמת בו אביו כיום שנהדג בו גדליה בן אוזיקם כיום שראה ירושלם בחורבנה, אסור. ואמר שמואל והוא שנדר וכא מאותו היום, כלימר: ישאסר על עצמו בשר ויין יום שמת בו אביו, שמן הדין לא היה אסור בו כיום אלא בעודו מוטל לפניו והוא אסר כל היום כלו זהו מתפס בנדר שיאמר כיום פלוני או זמן פלוני יהא כאותו היום שמת בו אביו, והשתא חל ומתפס הנדר החדש שהרי תלה אותו ביום האסור עליו מפני נדר ישן, וכן אם עשה זה כיום שראה תחלה ירושלם בחורבנה שאז אסר אותו יום עלי בבשר ויין, ועכשיו רוצה לעשות מיום זולתו כמוהו, הרי שהיא בדבר הנדר ומתפס. ואמרינן כגמרא כיום